

első és nagyjobb szabású munkája szintén ezt a címet viseli: „*A modern pedagógiai útjai*“; megjegyezhetjük, hogy ez a cím sok vitára adott alkalmat megjelenése idején, mikor a magyar pedagógiai irodalom uralkodó csillagzata Fináczy Ernő volt. Fináczy a maga klasszicizmusának és herbartizmusának fellegrábjából kétkedve fogadta a magántanárságra törekvő fiatal írónak kissé merész című könyve s felvetette a kérdést: vajjon miben áll a „modern“ pedagógia? Weszely nemcsak említett művében, hanem a későbbiekben is újra megismétlődő válaszokat adott a kérdésre: igyekezett a *korszerűséget* szembeállítani a herbarti rendszerhez rögződő pedagógiával. A korszerűségről, mint alapkövetelményről így tesz vallomást a jelen könyvében: „Bár mindig a jövő számára nevelünk, voltaképp mégis minden nevelésnek korszerűnek kell lennie, mert minden nevelés csak a maga korának kultúráját adhatja át, . . . , hogy a jövő nemzedék azután tovább fejlődve tovább fejlessze ezt a kultúrát“ (8. l.).

Harmadik kiemelkedő vonás Weszely tudományos jellemképében a *lélektan és gyermektanulmány* fontosságának hangsúlyozása elvben, és a részletek nyújtásában egyaránt. Mint minden gondolkodó, ő is észrevette, hogy a pedagógia tudományelméleti (vagyis a tudományok rendszerében elfoglalt) helye és alapjellege két szempont vitáján dől el, vagyis azon, vajjon a „naturalisztikus“, leíró, a gyermek s növendék természetét alapul vető irányzatot követjük-e, vagy a „normatív“ pedagógia hívei vagyunk-e (mely az értékeket, nevelési célokból vezeti le a módszert), — vagy pedig a kettő egyensúlyára és összhajjára építjük-e az autonóm, önálló pedagógiai tudomány épületét? Weszely kortársait s elődjait fölülmúlja a gyermektanulmány és a lélektan hangsúlyozásában s ebben is a „korszerűség“ követelményének hódol.

A részletekbe menő kritika egy könyvismertetés keretében szinte lehetetlen vállalkozás volna egy oly terjedelmes és minden pontjában egyéni állásfoglalásokat tartalmazó könyvvel szemben, mint amilyen Weszely életműve. Meg vagyunk győződve, hogy ez a kritika nem is fog elmaradni. Nem maradhat el már azért sem, mert W. könyve voltaképp kézikönyv is, lexikon-szerű, enciklopédiászerű mű, melyben tájékozódás végett sokszor fogunk kutatni. A jelen és jövő pedagógiai irodalmában a pedagógusaink, íróink bizonyosan állást fognak foglalni Weszely tételei mellett, vagy ellenük s így az idő maga fel fogja állítani a nagy mű végső mérlegét. Fogyatékoságai (pl. a lélektani részletekben, a filozófiai megalapozásban) ki fognak tűnni épúgy, mint értékei s maradandó eredményei. Az idő nagyító üveg alá helyez mindent, ami a jelen embere előtt, épen a történelmi távlat hiánya miatt differenciálatlan, homályos és zavaros lehet; bizonyos értelemben jobban megismerhetjük a mutat, mint a kézzelfogható jelent. A jövő irodalma, mely minden bizonnyal meg is fog termékenyülni Weszely munkásságának hatása alatt, fog majd teljes igazságot szolgáltatni az elköltözöttnek.

Várkonyi Hildebrand dr.

Bognár Cecil: Pszichológia. (Szent István-Társulat 1935. 344. lap. Ára 6.40 P.)

A pszichológia az utóbbi évtizedek folyamán hatalmas léptékkal haladt előre. Irodalmunkban már több mint egy évtizede hiányzott egy újabb össze-

foglaló pszichológiai munka, mely az utóbbi évek eredményeit is tekintetbe veszi. Ezt a hiányt pótolja most Bognár Cecil munkája. Könyve összefoglaló jellegű, mely tájékoztatni óhajt a pszichológia minden területéről. Éppen ezért mindenütt csak a főbb, alapvető jelentőségű kérdésekkel foglalkozik, nincs alkalma kitérni a részletkérdések fejtegetésére. Így könyve összeállítása, beosztása így jól kiegyensúlyozott, a pszichológia minden ágával arányosan foglalkozik. Alapvető általános fejtegetések után az általános pszichológia hagyományos felosztását követve először a megismerés élményeivel foglalkozik, majd az érzelmeket ismerteti, aztán a törekvés, akarat élményét tárgyalja. Ezen kívül foglalkozik még a lelki élet egységével, a személyiséggel, karakterrel, továbbá a pszichológiának egyes ágaival, amilyenek a patopszichológia, a kollektív lélek pszichológiája, a differenciális pszichológia, fejlődépszichológia és parapszichológia. Könyve végén ismerteti a pszichológia történetét és főbb irányait is, majd irodalom-, név- és tárgymutatóval teszi használhatóbbá munkáját.

A könyv mindenütt világos, könnyen érthető. Fejtegetéseit számos találó példával illusztrálja, amelyeket gyakran a mindennapi életből vesz. Néhol azonban, főleg az érzetek tárgyalásánál néhány szkematikus ábra jelentékenyen fokozta volna az érthetőségét. A vitás problémák körül helyes kritikával eltalálja a józan, mérsékelt álláspontot és tárgyilagosan ítéli meg az egyoldalú, vagy szélsőséges elméleteket.

A pszichológiának ez az aránylag rövid, világos és egységes összefoglalása első sorban nagyon használható tankönyv egyetemi és főiskolai hallgatók számára. Értékes segédkönyvet találnak benne azonban a pszichológiát tanító középiskolái, tanítóképzőintézeti tanárok és általában minden pedagógus, sőt a pszichológiai problémák iránt érdeklődő művelt nagyközönség is sokat tanulhat belőle.

Somogyi József dr.

Dr. Greguss Pál: Bevezetés az öröklés tanba. (Novák Rudolf és Társa, Budapest, 1935. 222 lap.)

Napjainkban mind nagyobb érdeklődés fordul a biológiai tudományok felé, itt is első sorban az öröklés tan vonja magára mind szélesebb körök figyelmét. E tudomány ma már kilépett pusztán elméleti jellegéből és a gyakorlati életben is kezdi mindjobban éreztetni hatását. Már a műveltebb nagyközönség körében is mindinkább terjed az a belátás, hogy az egyének, családok és népek sorsa nagyrészt az átöröklési tényezőkön alapul. Ezért a nagy kultúrállamokban, különösen a Német-Birodalomban az utóbbi években az öröklés tannak óriási irodalma keletkezett. Hazai irodalmunk e téren még aránylag szegény. Ezért is örömmel kell üdvözlölnünk Gregussnak ez újabb könyvét, mely összefoglalva tárja eléink e tudomány legfőbb megállapításait.

A szerző első sorban az öröklés tudománynál szereplő alapfogalmakat és e tudomány módszereit tárgyalja, majd részletesen foglalkozik a modern öröklés tan alapjával a mendelizmussal. Könyvét is Mendel Gergely emlékének ajánlja, aki éppen 70 évvel ezelőtt ismertette az átöröklés tan alapelveit. Ezután foglalkozik az átöröklés bonyolultabb eseteivel, továbbá a mutációval, majd ismerteti az öröklés tan eredményeinek felhasználását a mező-